

BIJLAGE 3

Definities in huidige Interim Structuurvisie en voorstel voor nieuwe definities in nieuwe Structuurvisie

Provinciaal ruimtelijk beleid voor veehouderij

De regelgeving op het gebied van de ruimtelijke ordening krijgt zijn neerslag in het bestemmingsplan. Een belangrijk kader voor het bestemmingsplan is de provinciale Interim Structuurvisie (ISV) van juni 2008 die in de plaats is gekomen van het Streekplan. Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening op 1 juli 2008 heeft de provincie Noord-Brabant de (ruimtelijke) belangen en doelen benoemd en op hoofdlijnen in beleid uitgewerkt. In 2010 wordt een nieuwe Structuurvisie door PS vastgesteld. Daarnaast treedt in juni 2010 de Verordening Ruimte in werking, gebaseerd op het beleid uit de Interim Structuurvisie. In het najaar van 2010 wordt de Verordening Ruimte aangepast aan de beleidswijzigingen van de nieuwe Structuurvisie. In de Structuurvisie staan onder andere begripsbepalingen zoals intensieve veehouderij, grondgebonden landbouw en niet-grondgebonden landbouw. In de laatste alinea van deze bijlage staan deze definities.

Gevolgen van niet-grondgebondenheid

De huidige definitie van een niet-grondgebonden veebedrijf (intensieve veehouderij) is een agrarisch bedrijf waarvan de productie niet in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. De vraag of een bedrijf wel of niet grondgebonden is, heeft consequenties. Indien het niet-grondgebonden is, is op het bedrijf de regelgeving van de intensieve veehouderij van toepassing. Dit betekent onder andere geen nieuwvestiging of uitbreiding in extensiveringsgebieden, in verwevingsgebieden kan alleen uitgebreid worden op duurzame locaties en de landbouwontwikkelingsgebieden genieten de voorkeur voor vestiging en uitbreiding. Deze indeling is een verplichting die in de Reconstructiewet is voorgeschreven. Op dit moment liggen ca 70 van de 200 geitenbedrijven in stedelijk dan wel extensiveringsgebied. Als het een grondgebonden bedrijf is, is uitbreiding en omschakeling in principe bijna overal mogelijk.

De ondernemers in de geitensector hebben aangegeven dat door henzelf zowel een substantieel deel van de geitenbedrijven als grondgebonden dan wel als niet-grondgebonden wordt beschouwd. Kwantitatieve gegevens om het woord “substantieel” te onderbouwen zijn er niet.

Veranderingen in bedrijfsvoering.

De definities uit het ISV gaan al circa 30 jaar mee. In de loop der jaren zijn er alleen enkele agrarische takken aan toegevoegd. Het verschil tussen grond- en niet grondgebonden landbouw wordt bepaald door de mate waarin de agrarische productie van het bedrijf afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond uit de omgeving. Bij grondgebonden veehouderij betekent dat het veevoer afkomstig moet zijn uit de directe omgeving van het bedrijf. Bij een niet-grondgebonden bedrijf is het veevoer hoofdzakelijk afkomstig van een voederfabrikant of bestaat het veevoer uit restproducten van de foodindustry.

Echte 100% grondgebonden bedrijven bestaan er niet meer (uitgezonderd misschien een enkel biologisch bedrijf). Vee wordt steeds meer gevoed met (kracht)voer/brokken van een mengvoederfabrikant.

Bij een tweetal groepen van dieren doet zich een verschuiving voor van grondgebonden naar niet-grondgebonden door het toenemende gebruik van brokken. Brokken beginnen een substantieel deel uit te maken van het voer van koeien en geiten en dit leidt ertoe dat deze dieren niet meer buiten gehouden hoeven te worden. Alle geiten (m.u.v. biologische) staan in stallen en in de loop der jaren is het percentage veevoer van brokken gestegen. Naar schatting 50%-60% van het voer is nu nog steeds ruwvoer dat op open grond geteeld wordt. Dit kan betrokken worden van eigen grond maar een flink deel komt van elders op 5, 10, 20 kilometer afstand, uit andere provincies of uit het buitenland. In vergelijking met tien jaar geleden wordt het voer meer en meer betrokken van veevoederfabrikanten en wordt het ruwvoer steeds meer door derden geproduceerd. Dit is goedkoper en leidt tot meer productie. Deze intensivering in de bedrijfsvoering zal naar verwachting de komende 10 jaar doorzetten. Biologische geiten- en schapenbedrijven en schapenbedrijven waarvan de schapen buiten lopen (zoals bij begrazing in natuurgebieden) voldoen wel aan de term grondgebonden.

Overigens doet zich in de rundveehouderij eenzelfde shift voor. In toenemende mate worden koeien binnen gehouden, wordt de beweiding gestaakt en komt het voer van derden of van de veevoederfabriek. Voermanagement is een belangrijke factor bij de opbrengsten en zowel de percentages ruwvoer en brokken alsmede de samenstelling daarvan zijn en zullen in de loop der jaren wijzigen.

Aanpassen definitie of nieuwe definitie

Volgens provinciale juristen is met de huidige RO-definitie bedoeld dat grondgebonden veebedrijven circa 75%-90% van het veevoer binnen één tot drie kilometer van het bedrijf produceren, wil er nog redelijkerwijze sprake zijn van een grondgebonden bedrijf. Oorspronkelijk ging het zelfs over gronden direct grenzend aan de locatie waar de productie plaatsvond.

De juridische werkelijkheid leidt ertoe dat op dit moment vrijwel alle niet-biologische geiten- en melkschapenbedrijven, gezien hun bedrijfsvoering en gebaseerd op de huidige definitie, de facto als intensief en niet-grondgebonden betiteld moeten worden. De veranderingen in bedrijfsvoering leiden ertoe dat dit ook geldt voor een substantieel aantal melkkoeienbedrijven. Gemeenten maar ook de provincie hebben zich nog onvoldoende gerealiseerd wat dit betekent voor bestemmingsplannen en zienswijzen. Zowel de geiten- als de melkkoeiensector zijn niet gelukkig met een IV-status. Aan het IV-etiket kleeft maatschappelijk een negatief beeld waar melkkoeien- en melkgeitenbedrijven niet mee geassocieerd willen worden. Het is een imagokwestie.

Bedrijven zoeken de marges op van de huidige definities om gebruik te kunnen blijven maken van de voordelen van de term grondgebondenheid. Met behulp van voercontracten, afgesloten met leveranciers, wil men deze status bewijzen. De vraag die voorligt is hoe aan overheden, burgers en ondernemers helderheid geboden kan worden ten aanzien van het gebruik van de huidige definitie van niet-grondgebondenheid.

Wat betekent het voor een geitenondernemer: hij moet van tevoren weten wat voor eisen aan zijn bedrijfsvoering wordt gesteld om een reële kans te hebben op een grondgebonden situatie. Daar doen zich een aantal problemen voor. Het % ruwvoer: 60%, 75% of 90% geteeld in de omgeving? Op wat voor afstand moeten de gronden liggen waar het voer wordt geproduceerd: 500 meter, 1.000 meter, 3.000 meter, 10.000 meter of verder? Hoe garandeert de ondernemer naar de gemeente en naar burgers dat dit

voor de looptijd van een bestemmingsplan vastligt? Moet hij jaarlijks een afschrift van de voercontracten afgeven bij de gemeente?

Wat moet de gemeente doen? Jaarlijks controleren op het bedrijf? Voercontracten gaan napluizen en juridisch bevestigd krijgen? Wat moet de gemeente doen als in enig jaar niet wordt voldaan aan de vereisten van de definitie? Wat moet er gebeuren als bij één of enkele jaren sprake is van strijdig gebruik: bedrijf sluiten? Hoe kunnen burgers en gemeenteraden zicht houden op de controleerbaarheid, transparantie en handhaafbaarheid van de status grondgebondenheid? Na hoeveel jaar heeft de Raad van State voldoende uitspraken gedaan zodat alle partijen weten waar ze aan toe zijn? Uit oogpunt van transparantie en bestuursdruk is dit een ongewenste situatie

Nieuwe definitie

Het aanscherpen of nader verduidelijkingen van de bestaande definitie biedt geen oplossing. De kernproblemen blijven bestaan. Bovendien is het verschil tussen de huidige praktijk en de juridisch vereiste situatie dusdanig groot dat een verduidelijking weinig soelaas zal bieden. De discussie is niet gelegen in juridische spitsvondigheden maar richt zich op de vraag hoe het imagoprobleem van de intensieve veehouderij vermeden kan worden.

Om gemeenten, ondernemers en de bevolking niet op te zadelen met interpretatievraagstukken en procedures (bestuursdruk) willen wij voor de begripsbepalingen aansluiten bij de landelijke standaard aanbevelingen “Op de digitale leest”. Deze door het NIROV gedane aanbevelingen die ondersteund worden door het ministerie van VROM zijn, zoals de titel aangeeft, ontworpen in verband met het digitaliseren van de bestemmingsplannen en worden intussen in den lande toegepast.

Daarbij kantelt het kerncriterium. In plaats van grond als kernbegrip te gebruiken met als contramale het niet-gebruiken van grond, wordt de productie in gebouwen als scharnierpunt opgevoerd met als contramale het niet-gebruiken van gebouwen als agrarische productieplaats. Zie de tabel onderaan in deze bijlage.

Het grote voordeel is dat dit direct zichtbaar is: de beesten zitten op stal of lopen buiten. Dat is controleerbaar, handhaafbaar en transparant. Het is zichtbaar aan de gebouwen en de bedrijfsvoering.

Het verlaagt de bestuursdruk voor burgers, ondernemers en overheden, inclusief gerechtshoven.

Het sluit aan bij de gegroeide praktijk dat ook melkkoeien delen van het jaar op stal staan en krachtvoer van de mengvoerfabrikant nuttigen. Dat laatste is nu niet meer relevant. Door de toevoeging in de toelichting van de definitie kunnen (melkkoeien)bedrijven waar in ruime mate beweiding wordt toegepast, als grondgebonden aangemerkt worden. Te denken valt aan contracten met melkfabrieken die een hogere vergoeding voor de melk geven als er op tenminste 160 dagen, zes uur per dag, beweiding plaatsvindt.

Hier is de bedrijfsvoering en inrichting en ruimte voor gebouwen op afgestemd.

Huidige Structuurvisie (ISV) Gebaseerd op grond	Nieuwe Structuurvisie (SVRO) Gebaseerd op gebouwen
grondgebonden agrarisch bedrijf Een agrarisch bedrijf waarvan de productie geheel of in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: akkerbouw-, fruitteelt- en vollegrondstuinbouwbedrijven en boomteeltbedrijven, waarvan de bomen rechtstreeks in de grond zijn geplant. Melkveebedrijven zijn doorgaans ook grondgebonden.	grondgebonden agrarische bedrijfsvoering een agrarische bedrijfsvoering die in geheel of overwegende mate niet in gebouwen plaatsvindt.

niet-grondgebonden agrarisch bedrijf Een agrarisch bedrijf waarvan de productie niet in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Niet-grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: intensieve veehouderijen, glastuinbouwbedrijven, gebouwgebonden teeltbedrijven en kwekerijen, zoals champignonteeltbedrijven, witlofkwekerijen, nertsenkwekerijen, sommige viskwekerijen en sommige wormenkwekerijen.	niet-grondgebonden bedrijfsvoering een agrarische bedrijfsvoering die in geheel of overwegende mate in gebouwen plaatsvindt.
intensieve veehouderij Een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf waarin het houden van vee of pluimvee de hoofdzaak is. Ingevolge de bepalingen in de revitaliseringsplannen worden ook nertsenhouderijen gerekend tot de intensieve veehouderij.	intensieve veehouderij een agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate in gebouwen plaatsvindt en gericht is op het houden van dieren, zoals rundveemesterij, varkens-, vleeskalver-, pluimvee-, pelsdier-, geiten- of schapenhouderij of een combinatie van deze bedrijfstvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfstvormen. <i>Voorts is voor de praktijk van belang op te merken dat melkveebedrijven waarvan de bedrijfsvoering zodanig is ingericht dat deze in ruime mate weidegang toepassen, eveneens niet onder de definitie intensieve veehouderij vallen.</i>